

۱۳۸۳۴، ۱

گلچین اشعار
لیلی و مجنون

تألیف: نظامی گنجوی
انتخاب اشعار: مرتضی صادقی زاده

سرشناسه: ز. ا. ام. الیاس، یوسف، ۹۵۳۰ - ۹۶۱۴ ق. عنوان قراردادی:
لیلی و مجنون. بگ. ه. شعر و نام پدیدآور: گلچین اشعار لیلی و
مجنون / نظامی گنجوی به روشنائی: مرتضی صادقی زاده. مشخصات نشر:
تهران: بورس کتاب بهزاد، ۱۳۶۳. مشخصات ظاهری: ۱۷۹ ص. شابک:
۷-۳۰-۷۹۴۲-۶۰۰-۹۷۸. ر. س. فهرست نویسی: فیپا. موضوع:
موضوع: شعر فارسی - قرن ۶ ق. ش. س. افزوده: صادقی زاده، مرتضی،
۱۳۶۳. رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ۱۳۰ PIR. ر. ه. بندی: یویی: ۲۳ / ۸۱۸
شماره کتابشناسی: ۴۰۵۰۰۰۶

گلچین اشعار

لیلی و مجنون

تالیف: نظامی گنجوی

انتخاب اشعار: مرتضی صادقی زاده

ناشر: انتشارات بورس کتاب بهزاد

بوت چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰ جلد

شابک: ۷-۳۰-۷۹۰۲-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

میدان انقلاب، خیابان وحید نظری، بین فخر رازی و ۱۲ فروردین، پلاک ۸۸

تلفن: ۶۶۹۵۵۲۱۳

فهرست

۹	زندگی‌نامه.....
۱۳	آغاز داستان لیلی و مجنون.....
۱۹	آشکار شدن مجنون در عشق لیلی.....
۲۱	در صفت مجنون در عشق لیلی.....
۲۵	رفتن مجنون به نظاره لیلی.....
۲۸	رفتن پدر مجنون به خواستاری لیلی.....
۳۲	ملامت کردن خویشان مجنون را.....
۴۲	آمدن پدر مجنون پیش مجنون و نصیحت کردن.....
۴۷	صفت لیلی از عشق مجنون.....

۵۳	 به هم رسیدن مجنون و لیلی
۵۸	 خواستن ابن سلام لیلی را
۶۰	 آمدن پدر لیلی به اردیکه زاری کردن
۶۵	 در صفت لیلی با شوهر و وفاداری
۶۹	 رسیدن پدر مجنون به او و پند دادن
۷۷	 عذر خواستن مجنون از پدر
۷۹	 وداع کردن پدر مجنون و بازگشتن و وفات
۸۴	 خبر یافتن مجنون از وفات پدر
۸۹	 جواب نامه مجنون به لیلی
۹۸	 آمدن سلیم عامر به سلام مجنون و آوردن مادر مجنون
۱۰۱	 خبر داشتن مجنون از وفات مادر خود و زاری کردن
۱۰۵	 نشستن لیلی و مجنون با یکدیگر و بیت خواندن مجنون
۱۱۱	 غزل خواندن مجنون در حضور لیلی

- آمدن سلام دادی به دیدن مجنون ۱۱۸
- قصه زید و زینب و نیکوکاری در حق مجنون ۱۲۶
- خبر یافتن مجنون از مرگ شاهر لیلی ۱۳۳
- نیایش کردن لیلی پیش پادشاهای تعالی و تقدیس ۱۳۷
- رسیدن لیلی و مجنون به یکدیگر ۱۳۸
- وفات یافتن لیلی و صفت خزان کرد ۱۵۲
- آگاهی دادن زید مجنون را از وفات لیلی ۱۶۱
- وفات مجنون بر سر تربت لیلی ۱۶۸
- گفتار اندر خم کتاب ۱۷۵

زندگینامه

حکیم الیاس بن یوسف بن زکی بن مؤید نظامی گنجوی، از استادان بزرگ سخن و از ارکان شعر فارسی است. تولد وی در شهر گنجه، سی و هشت ساله که مال ۵۳۰ هـ.ق در حوالی آذربایجان بوده در آن عصر آذربایجان و حوالی آن مرکز حکومت سلاجقه‌های مختلف بود، بخصوص اتابکان آذربایجان و موصل همچنین شروانشاهان، در آن اوان شهرت داشتند و با دولت سلجوقی وابسته بودند نظامی قسمت بزرگ عمر خود را در وطن خود گنجه صرف کرد و در همان جا به کسب علوم و فنون علم پرداخت و تنها یک سفر کوتاه به امارت آمل ارسال یکی از شهرهای نزدیک گنجه کرد و در مجلس آن پادشاه با نهایت احترام و اکرام پذیرفته شد. نظامی هیچگاه در مدح مبالغه ننمود و برای جلب نظر حکمرانان، شعر نساخت و بخیر عرص را و آخر عمر گوشه گیر و آزاده زیست و گردن در پیشگاه امرا فروود نیاورد. نظامی غیر از دیوان سه بند اسبات آن را

دولتشاه بیست هزار بیت نوشته و اکنون فقط مقداری از آن در دست است پنج مثنوی مشهور بنام پنج گنج دارد که آنها را ده خمسه نظامی می گویند.

مثنوی اول از پنج گنج معین الاسرار است در بحر سریع که بنام فخرالدین بهرامشاه بن داود پادشاه ارزنگان در حدود سال ۶۷۰ هجری ساخته شده و این معنی از بیت زیر که خطاب به حضرت ختمی مرتبت می باشد مستفاد می شود:

پانصد و هفتاد بس ایام مراد
روز بلند است به مجلس شتاب

۱- این مثنوی نخستین منظومه شاعر است، چنانکه بیش از این اشاره کرده ایم اندکی بیش از ۴۰ سالگی شاعر نگاشته شده، از مهمترین مثنویهای فارسی بر مواعظ و حکم در بیست مقاله.

۲- مثنوی دوم منظومه خسرو شیرین است و بدین پنج مثنوی که نظامی آنرا بسال ۵۷۶ به پایان برده و گفته است:

گذشته پانصد و هفتاد و شش سال
نزد برخط موبان کن حیرت ز فال

که ۶۵۰۰ بیت دارد.

۳- این منظومه در عشق بازی خسرو پرویز با شیرین ساخته و به ابیاتی از ابی الدین محمد

جهان پهلوان بن ایلد گز (۵۶۸ - ۵۸۱) تقدیم شد.

۴ - مثنوی سون منظره لیلی و مجنون است که نظامی آنرا در سال ۵۸۴ هجری بنام شروانشاه ابوالمظفر اخسان بن منوچهر ساخته و بعدها نیز در آن تجدید نظرهایی کرده که ۴۵۰۰ بیت دارد.

مثنوی دیگر بهرامنامه یا سنت رستم یا هفت گنبد است که شاعر بسال ۵۹۳ بنام علاء الدین کرپ ارسلان پادشاه مراغه ساخته و به همین ترتیب ۵۰۰۰ بیت دارد.

۵ - پنجمین مثنوی از پنج گنج اسماعیلیه است که این کتاب شامل ۲ قسمت است که نظامی قسمت نخستین را شرفنامه و دومین را اقباسمه نامیده است از اشارات تاریخی مختلف که در این کتاب آمده چنین بر می آید که شاعر آن را به چند تن از امرای محلی آذربایجان و اطراف آن تقدیم نموده. نظامی غیر از پنج گنج دیوان قصاید و غزلیاتی هم داشت.

نظامی در سال ۶۲۴ درگذشته و دیار فانی را وداع گفته، حسن نظامی در گنجه تا اواسط عهد قاجاری باقی بود اما بعد از آن رو به ویرانی نهاد تا باز به وسیله محلی آذربایجان شوروی مرمت شد، یادش گرامی باد.